

Justis- og beredskapsdepartementet

Oslo, 6. april 2020

Deres ref. 19/544

HØRINGSUTTALELSE FRA RETTSPOLITISK FORENING – ENDRINGER I UTLENDINGSFORSKRIFTEN – ENGANGSLØSNING FOR UTLENDINGER MED MER ENN 16 ÅRS OPPHOLDSTID I NORGE.

1. Innledning

Det vises til departementets høringsbrev av 24. februar 2020 vedrørende forslag om engangsløsning for utlendinger med mer enn 16 års oppholdstid i Norge.

Rettspolitisk forening (Rpf) er en uavhengig forening bestående av jurister, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Rettspolitisk forening arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre den rettslige situasjonen for sosialt vanskeligstilte grupper. Vi ønsker med dette å uttale oss om de foreslåtte endringene i utlendingsforskriften.

2. Generelle kommentarer til forslaget

Rettspolitisk forening er positiv til at ureturnerbare asylsøkere med lang botid skal få oppholdstillatelse i Norge. Foreninga mener imidlertid at det bør lages løsninger som omfatter flere personer enn dette forslaget.

Det presiseres at ordningen ikke skal omfatte straffedømte. Så lenge personen er ureturnerbar mener foreninga at det er lite hensiktsmessig å unnta straffedømte fra ordningen. Realiteten er at personen uansett oppholder seg i Norge. Foreninga mener det er hensiktsmessig at alle som oppholder seg i Norge gis mulighet til å delta fullt ut i samfunnet. For andre straffedømte gjelder prinsippet om at man har gjort opp for seg når straffen er sonet. Rettspolitisk forening mener det samme bør gjelde for straffedømte, ureturnerbare asylsøkere.

3. Kommentarer til de foreslåtte endringene

3.1 Vilkår for oppholdstillatelse

Det foreslåtte vilkåret om at utlendingen må ha oppholdt seg i Norge per 1. januar 2019 begrunnes ikke. Rettspolitisk forening mener dette vilkåret fremstår vilkårlig. En person som oppfyller de øvrige vilkårene, men var ute av landet 1. januar 2019, bør ikke fratras muligheten til å få oppholdstillatelse.

3.2 Hva slags tillatelse som skal gis

Departementet åpner for at det kan gis en begrenset tillatelse etter utlendingsloven § 38 femte ledd, blant annet på grunn av tvil om utlendingens identitet. Det er som departementet skriver sannsynlig at en del av personene i målgruppen for engangsløsning ikke har klarlagt identitet. Når identitet er årsaken til at personen ikke kan returneres, er det lite hensiktsmessig at dette skal være årsaken til at personen får en tillatelse med begrensninger. En begrenset tillatelse

hindrer utlendingen i å få permanent oppholdstillatelse. Når personen uansett ikke kan returneres, kan ikke foreninga se hvorfor det ikke skal kunne gis permanent oppholdstillatelse.

Rettspolitisk forening støtter forslaget om at alle som omfattes av engangsløsningen bosettes. Uten bosetting mister forslaget mye av sin hensikt.

3.3 Klageadgang og rettshjelp

Rettspolitisk forening er negativ til at et vedtak om engangsløsningen ikke skal kunne påklages. Som det fremgår av departementets forslag *skal* det gis tillatelse dersom vilkårene er oppfylt. Altså er engangsløsningen en rettighet. Dette taler for at det bør være klageadgang. Dessuten vil vedtakene inneholde en vurdering av om det skal gis en alminnelig eller begrenset tillatelse. Også denne vurderingen bør kunne påklages dersom man er uenig i begrensningene. Både tillatelsen i seg selv og eventuelle begrensninger «gjelder rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer» jf. forvaltningsloven § 2, blant annet ved at de er avgjørende for rettigheter i folketrygden og muligheten til å søke om permanent oppholdstillatelse og familieinnvandring. Dette tilsier at vedtaket er et enkeltvedtak som skal kunne påklages jf. forvaltningsloven § 28.

Videre er Rettspolitisk forening negativ til at departementet på helt generelt grunnlag fastslår at det ikke vil være adgang til fri rettshjelp. Foreninga mener at disse sakene antakelig kan oppfylle vilkårene for innvilgelse av fritt rettsråd etter rettshjelploven § 11 tredje ledd. Etter den nevnte bestemmelsen kan det innvilges fritt rettsråd dersom de økonomiske vilkårene er oppfylt, og «saken objektivt sett berører søker i særlig sterk grad». I vurderingen skal det vektlegges om saken «har likhetstrekk» med saksfelt som omfattes av rettshjelpsordningen. Oppholdstillatelse er en type sak som har stor velferdsmessig betydning for den enkelte. I disse sakene vil det i tillegg være tale om mennesker som har oppholdt seg her svært lenge, og som ikke har andre reelle alternativer enn å bli i Norge. Dessuten har sakene likhetstrekk med asylsaker, som allerede omfattes av rettshjelpsordningen. Søkere har rett til en vurdering av om de oppfyller vilkårene for fri rettshjelp, og dette må også gjelde saker om engangsløsningen.

3.4 Frist

Rettspolitisk forening mener at fristen for å søke om oppholdstillatelse bør være den samme som fristen for å oppfylle vilkårene, det vil si 1. oktober 2021.

Eventuelle spørsmål kan rettes til styret i Rettspolitisk forening på e-post til styret2@rpf.no.

Med vennlig hilsen
For Rettspolitisk forening

Tonje Lilaas Larsen